

Шкляр В.В.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано стан транспортного комплексу України за тривалий період. Розглянуто роль транспорту в економіці, оскільки рівень розвитку транспортної системи – одна з основних ознак соціального і економічного зростання та економічної безпеки країни. Узагальнені тенденції розвитку транспортного комплексу України за видами транспорту.

Ключові слова: підприємства транспортної галузі, стан розвитку підприємств, ефективність функціонування, прибутковість.

Постановка проблеми. Ефективний розвиток транспортного комплексу України є необхідною умовою сталого функціонування всіх галузей економіки, забезпечення статусу України як великої транзитної держави, сприяє її соціальному і економічному зростанню та економічній безпеці. Умови господарювання, що визначаються конкуренцією різних перевізників на ринку транспортних послуг, потребують саме якісного обслуговування, необхідністю надання ряду послуг, супутніх транспортним та т. ін., висувають підвищені вимоги до функціонування усіх видів транспорту, як основних складових виробничої інфраструктури країни. Оскільки діяльність транспортної галузі в значному ступені залежить від розвитку інших галузей господарства, то в останні роки показники її фінансових результатів мали незадовільний характер. Тому, постає завдання у визначенні та ліквідації негативних тенденцій розвитку транспортної галузі, так як саме транспорт є найважливішою ланкою у сфері економічних відносин. Актуальною проблемою, що сьогодні стоїть перед транспортною галуззю України, є відновлення колишнього пріоритетного статусу в рамках національної економіки та завоювання міцних конкурентних позицій на світовому ринку транспортних перевезень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування та розвитку підприємств транспортної галузі України розглядали та досліджували в своїх працях такі автори як Коба В.Г., Боняр С.М., Ложачевська О.М., Бакаєва О.О., Грищенко В.І., Степанова В.М., Семенов В.Ф., Бикова О.Д., Ареф`єва О.В. та інші.

Невирішена частина проблеми. На сьогоднішній день безліч публікацій присвячено розгляду та систематизації умов діяльності та розвитку транспортного комплексу України, аналізу форм та методів його державного стимулювання, але незважаючи на це функціонування підприємств транспортної галузі не може вийти на новий рівень розвитку. В даній статті проводиться аналіз функціонування транспортних підприємств та обґрунтовується необхідність проведення стабілізаційних антикризових заходів задля подолання та припинення подальшого розвитку негативних тенденцій розвитку.

Мета дослідження полягає у характеристиці сучасного стану та визначенні загроз для подальшого розвитку підприємств транспортної галузі України.

Виклад основного матеріалу. З метою якісної і всебічної характеристики сучасного стану транспортного комплексу України доцільно взяти до уваги загальні тенденції його розвитку. Аналіз основних показників діяльності підприємств України протягом 2006 - 2010 р.р. свідчить про те, що обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) в цілому мав тенденцію до збільшення приблизно на 25% щорічно, окрім 2009 року, в якому відбулося зменшення на 8,7% порівняно з попереднім роком. Даний економічний спад був наслідком світового кризового становища. Однак, в 2010 році обсяг реалізованої продукції досяг найвищого значення за усі 5 років і становив 3596646,4 млн. грн., тобто збільшився на 22,2%.

Така ж сама тенденція спостерігається в галузі транспорту і зв'язку. Питома вага підприємств транспорту і зв'язку в загальному значенні обсягу реалізації продукції коливається від

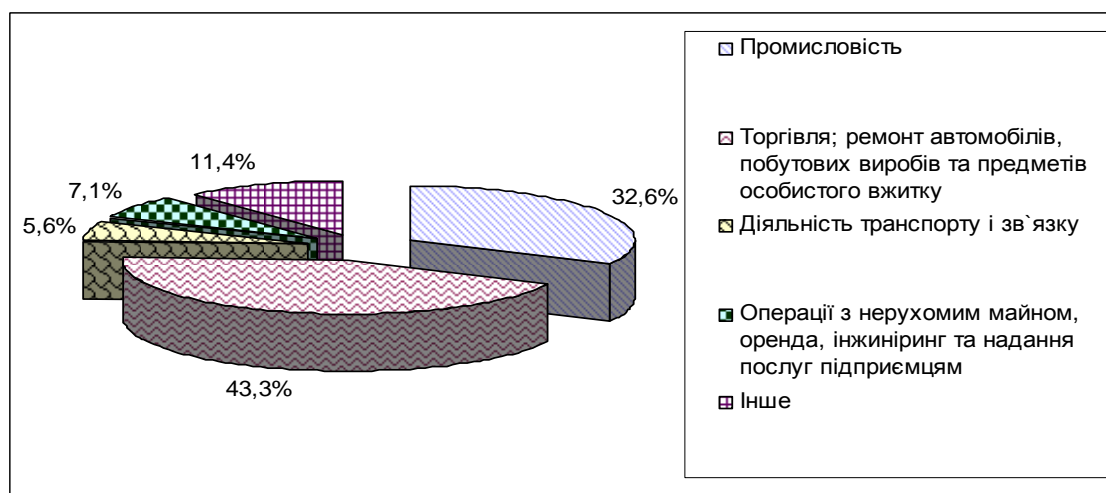
5% до 6%. Найбільша частка припадає на 2009 рік – 6,3%. Тобто, незважаючи на загальний спад реалізації в даному році підприємства транспорту і зв'язку, за рахунок зменшення питомої ваги інших галузей, підвищили власне значення (див. табл. 1.).

Таблиця 1

Обсяг реалізації продукції (робіт, послуг) суб'єктів господарювання [2]

Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг)	2006	2007	2008	2009	2010	Темп росту 2010/2006, %
Усього, млн. грн.	2020293,0	2571498,1	3223998,3	2941754,3	3596646,4	178,0
Діяльність транспорту і зв'язку, млн. грн.	107354,8	137323,8	176980,9	184557,2	203214,4	189,3
Питома вага підприємств транспорту і зв'язку в загальному значенні обсягу реалізованої продукції, %	5,3	5,3	5,5	6,3	5,6	105,7

Обсяг реалізованої продукції за видами економічної діяльності у 2010 році має наступну структуру: до найвагоміших секторів відносяться промисловість – 43,3%; торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 32,6%; операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям – 7,1% та діяльність транспорту і зв'язку – 5,6%. Іншу частину становлять такі сфери діяльності, як будівництво, діяльність готелів та ресторанів, освіта, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, фінансова діяльність, надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту (рис.1).

Рис. 1. Структура реалізованої продукції (робіт, послуг) за видами економічної діяльності в 2010 р. [2]

Забезпечення стабільного функціонування взаємозалежних та взаємодоповнюючих галузей здійснюється транспортними підприємствами в різній мірі залежно від специфіки підприємств інших сфер діяльності. Найбільше значення в обсязі реалізації продукції (робіт, послуг) займають підприємства наземного виду транспорту (залізничний, автомобільний та трубопровідний) – 25,9%, підприємства авіаційного транспорту становлять 6,7%, а водний транспорт реалізує лише 0,9% продукції (робіт, послуг). Підприємства, які надають додаткові транспортні послуги та здійснюють допоміжні операції становлять 23%, а іншу частину (43,5%) становлять підприємства пошти і зв'язку (рис. 2).

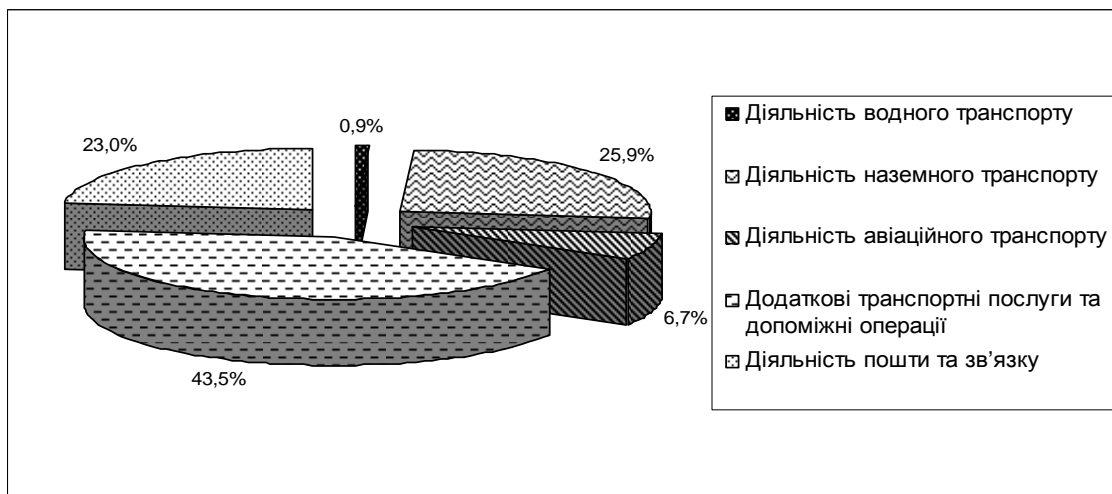

Рис. 2. Структура реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємствами транспорту і зв'язку за 2010 р. [3]

Аналіз динаміки обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) підприємств наземного та водного транспорту свідчить про те, що найбільше значення показників спостерігалось в 2008 році (42218,1 млн. грн. та 1862,8 млн. грн. відповідно), а в 2009 р. відбувся спад показників та був незначний подальший ріст в наступному періоді. Показники підприємств авіаційного транспорту стабільно зростали, а підприємства які надають додаткові транспортні послуги та здійснюють допоміжні операції збільшилися в 2 рази в 2010 р. порівняно з 2006 р. (рис.3).

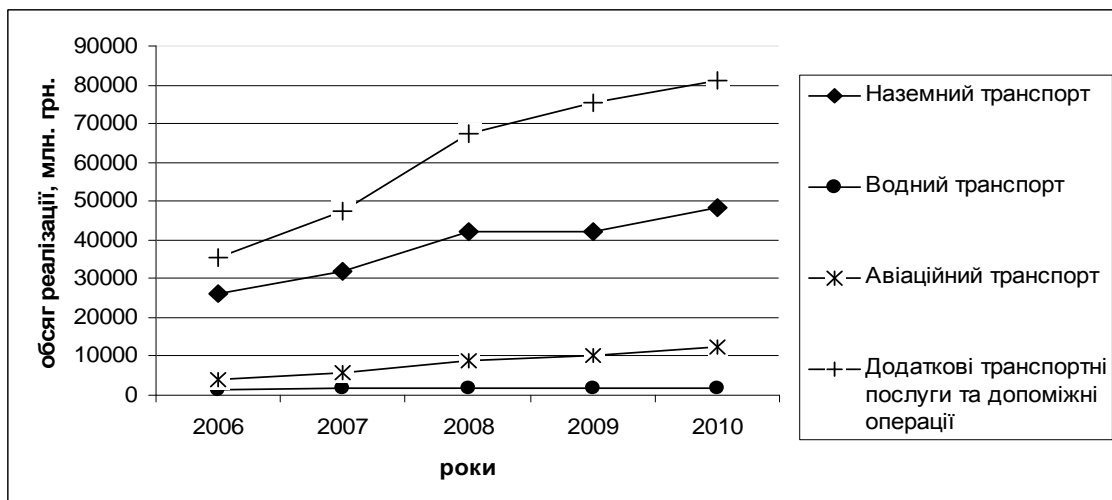

Рис.3. Динаміка обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) транспортними підприємствами [3]

Необхідність постійного дотримання належного рівня фінансової стану як підприємств, так і галузі, зумовлюється об'єктивно наявними для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності. Нажаль, транспортні підприємства мають нестабільний характер фінансових результатів (рис. 4). Збільшення кількості прибуткових підприємств чергується з їх різким спадом. В середньому за 5 років лише 55-60% підприємств були прибутковими. Найбільше вплинули негативні тенденції на діяльність підприємств авіаційного транспорту. Так, лише в 2007 році їх фінансовий результат становив 50,7 млн. грн., а всі інші роки він був від'ємним та стабільно зростав у даному значенні. Підприємства водного транспорту значних стрибків не мали, у 2008 р. та 2010 р. підприємства, котрі отримали збиток призвели до від'ємного фінансового результату який становив -62,1 млн. грн. та -87,8 млн. грн. відповідно. В інші роки прибутко-

вість підприємств мала незначну стабільну величину. У 2008 р. показники прибутковості підприємств наземного транспорту знизилися з 1388,1 млн. грн. до -532,5 млн. грн. порівняно з 2007 р. і в подальших роках несуттєво зросли. Лише підприємства, які надають додаткові транспортні послуги та здійснюють допоміжні операції були прибутковими протягом аналізованого періоду.

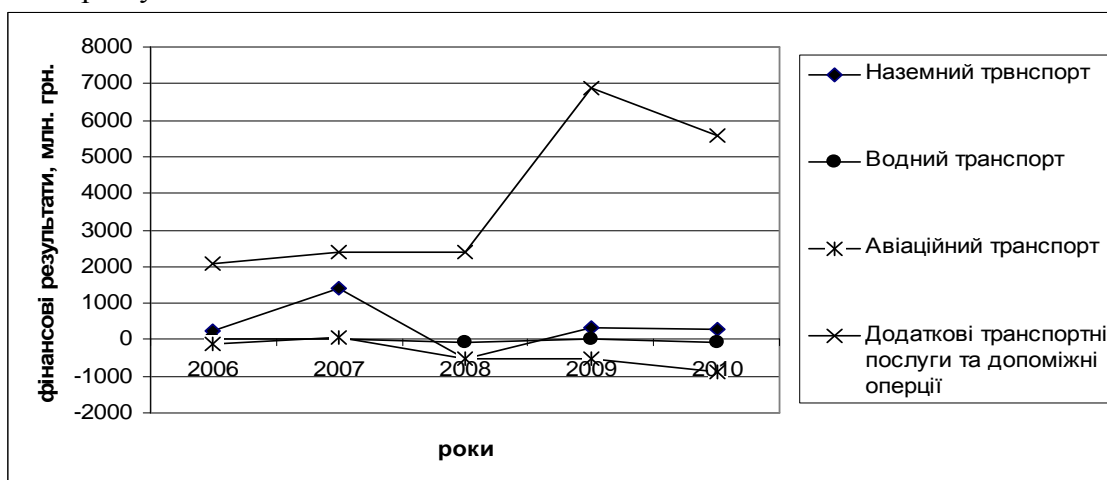

Рис. 4. Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування підприємств транспорту [4]

Рентабельність усієї діяльності підприємств транспорту, зображена на рисунку 5, наочно показує негативні тенденції даного показника по підприємствам усіх видів транспорту, окрім підприємств які надають додаткові транспортні послуги та допоміжні операції. Як бачимо, рентабельність водного і авіаційного видів транспорту у 2010 р. становить -4,3% та -6,3% відповідно, що є нижчими значеннями навіть за 2008 р. Підприємства наземного виду транспорту поступово піднімають рівень прибутковості своєї діяльності, хоча значення показника ще досі залишається від'ємним.

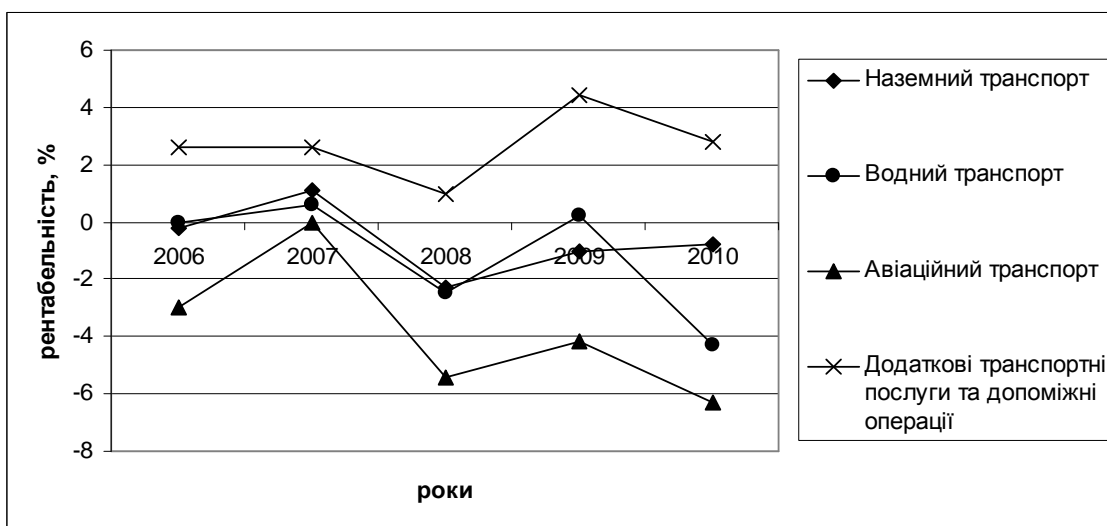

Рис. 5. Рентабельність усієї діяльності підприємств транспорту [4]

Висновки. Проведений аналіз динаміки, структури та темпів приросту обсягів реалізації продукції (робіт, послуг), фінансових результатів та рентабельності підтвердив, що підприємства транспортної галузі є чутливими як до негативних, так і до позитивних змін в економічній ситуації. Незважаючи на підвищення обсягів реалізації більшість підприємств залишаються збитковими. Одним з основних факторів, що так негативно впливає на ефективність роботи підприємств є світова економічна криза. Якщо й надалі не застосовувати попереджуючі, стабілізаційні та запобіжні антикризові заходи задля успішного і швидкого виходу з кризового стану та подальшого розвитку галузі, підприємства втратять всі шанси повністю

реалізувати свій транспортний потенціал, забезпечуючи якісну і своєчасну доставку експортних, імпорتنих і транзитних вантажів та підняти галузь до нового рівня розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коба В.Г. Економічний аналіз діяльності підприємств водного транспорту: навчальний посібник / В.Г. Коба, О.С. Бабина, М.В. Ковбатюк, Н.Г. Беник. – К.: КИТ, 2011. – 340 с.
2. Статистичний щорічник України за 2010 р./ Державна служба статистики – К.: ТОВ «Август трейд», 2011. – 560 с.
3. Статистичний збірник «Транспорт і зв'язок України 2010 р.» / Державна служба статистики – Київ, 2011. – 267 с.
4. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання», 2010 р./ Державна служба статистики – Київ, 2011. – 431 с.

Шкляр В.В.

АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

В статье проанализировано состояние транспортного комплекса Украины за продолжительный период. Рассмотрена роль транспорта в экономике, поскольку уровень развития транспортной системы – одна из основных составляющих черт социального, экономического роста и экономической безопасности страны. Обобщены тенденции развития транспортного комплекса Украины за видами транспорта.

Ключевые слова: *предприятия транспортной отрасли, состояния развития предприятий, эффективность функционирования, прибыльность.*

Shklyar V.

ACTIVITY ANALYSIS OF UKRAINE'S TRANSPORTATION ENTERPRISES

In the article is analyzed a condition of Ukraine's transport complex over a long period of time. The role of Ukraine's transport complex in economy considered, because the development level of transport system is one of main features of social and economical increase and country's economic security. Tendency of development of Ukraine's transport complex by types of transport generalized.

Keywords: *enterprises of transport field, condition of enterprises' development, functioning efficiency, profitability.*

УДК: 339.56

Майкова Е.В.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОСОЮЗУ

В статті розглядається питання і можливості інтеграції України до ЄС. Висвітлюються причини, які стимулюють розвиток зовнішньої торгівлі України з ЄС. Звертається увага на можливість поетапної інтеграції до ЄС, на труднощі, які супроводжують Україну на шляху інтеграції, на невирішеність багатьох складних питань, які заважають інтеграційним процесам.

Ключові слова: *інтеграція, зовнішня торгівля, імпорт, експорт, ринкова економіка.*

Постановка проблеми. Питання інтеграції України до ЄС залишається актуальним вже багато років. Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі стратегічною метою